

Tvari
žuvininkystės
regionų
plėtra

EUROPOS SĄJUNGA

**Europos žuvininkystės fondas:
Investavimas į tvarią
žuvininkystę**

Projektą remia Lietuvos Respublika

Klaipėdos rajono Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė „Klaipėdos rajono iniciatyvos“ ir partneris - Ignalinos rajono Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė įgyvendindama projektą „ŽRVVG atstovybės – gerosios žuvininkystės praktikos sklaidos ambasadoriai „ (projekto kodas -4RTB-3-13-01-PR001) tikisi, kad šis poilsiautojo etikos kodeksas padės Jums pasijusti saugesniems einant, mūsų bendru darbu pastatyti, tiltu - sujungusiu rytinę ir vakarinę Lietuvos dalį. Mes nuoširdžiai tuo tikime.

Poilsiautojo etika yra pragmatiškai vertinga, mums visiems reikalinga, nes ja remiantis yra įmanoma sukurti mūsų visų gyvenimo gerovę, saugoti ir puoselėti gamtą; tik sukūrę savo poilsiaavimo (būvimo gamtoje) taisykles – elgesio standartus ir jų laikydamiesi, mes geriau jausimės, optimaliau veiksime ekstremaliomis situacijomis, nyks nepasitenkinimo, įtampos, nesaugumo pojūtis - taps humaniškesnis mūsų bendrabūvis. Poilsiautojo etikos kodeksas – tai dokumentas, atspindintis asmeninės moralės reikalavimus, bendražmogiškas vertybes bei teisinius draudimus .

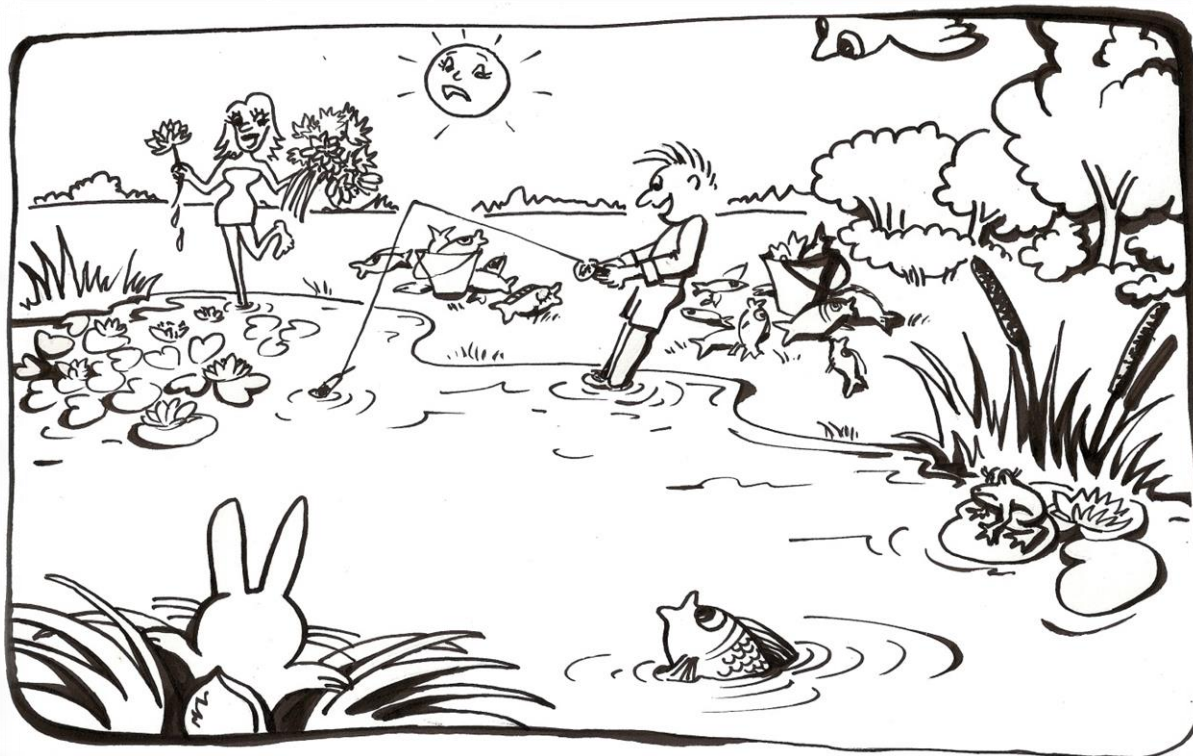
Tuo tarpu šio etikos kodekso laikymasis yra savanoriškas – niekas negali priversti asmens juo vadovautis. Taigi, šis kodeksas neturi įstatymo galios, o jo vykdymas nėra visapusiškai susijęs su tiesiogine atsakomybe. Nepaisant to, poilsiautojo etikos kodeksas turėtų suvaidinti svarbų vaidmenį ugdant poilsiautojo kultūrą, formuojant jo vertybines orientacijas, pozityvų požiūrį į aplinką ir atsakomybę už jo veiklos gamtoje rezultatus, bei atlikti prevencinį darbą.

Poilsiautojo etikos kodekso misija – numatyti tinkamą žmonių elgesį gamtoje tiek poilsio tiek ekstremaliomis sąlygomis, priartėti prie funkcionalios, bei moralinės privalomybės – panaikinti atstumą tarp vertybių ir negatyvių faktų, t.y. faktinį buvimą gamtoje „padaryti“ tausų ir vertingą.

Pagrindiniai poilsiautojo etikos kodekso tikslai yra:

- užkirsti kelią nelaimėms ir neetiškam elgesiui gamtoje;
- nubrėžti (informuoti) atsakomybės ribas už elgesio taisyklių pažeidimus;

- skatinti būti etiškus ir tausoti aplinką ;
- atlikti moralinio - gamtosauginio švietimo funkciją;
- padėti priimti tinkamus sprendimus ekstremaliomis sąlygomis;
- suteikti įvadinę teisinę informaciją ;

1. Žmonės gali lankytis visuose miškuose, išskyrus privačius miškus, esančius iki 100 m atstumu nuo miško savininko sodybos, bei miškus, kuriuose tai apribota kitais teisės aktais, taipogi gali lankytis šalia vandens telkinių. Sklypo savininkas, net išsipirkęs dalį vandens telkinio pakrantės negali jos aptverti iki pat vandens – turistai, gyventojai, stovyklautojai turi turėti galimybę praeiti ežero pakrante. Dažniausiai, atsižvelgiant į teritoriją numatoma palikti nuo 5 iki 25 metrų pakrantės iki vandens (*tai priklauso nuo telkinio dydžio, kranto statumo – nustatoma apsauginė vandens zona*).

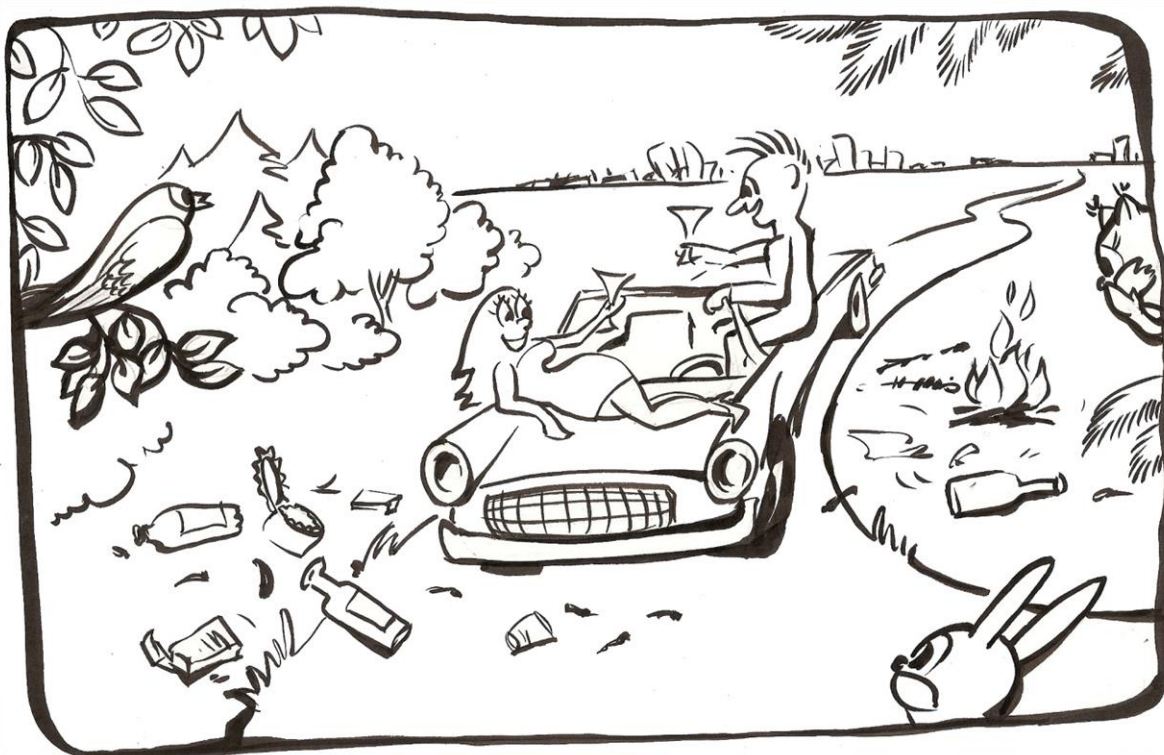
2. Valstybės saugomose teritorijose (rezervatuose, draustiniuose, valstybiniuose parkuose ir kt.) žmonėms lankytis leidžiama, jei tai neprieštaruoja šių teritorijų apsaugos ir naudojimo taisyklėms (*Tvarka, lankomų saugomų teritorijų, aprėpiančių bendrą projektinę teritoriją (mūsų siūlomus maršrutus) - pateikiama skyriuje teisinė informacija. Lankydami kitas saugomas teritorijas – su lankymo tvarka jums taipogi būtų pravartu susipažinti*).

3. Poilsiavietėse įrengiamos laužavietės turi būti apjuostos 0,5 m pločio mineralizuota juosta, apkastos griovelio. Jei tai nėra padaryta, kurdami laužą laikykitės atsargumo priemonių. Ugnis gali išplisti ir tapti nevaldoma.

4. Poilsiautojams pasiruošti kurą laužavietėms leidžiama tik pasirenkant senų šakų, žabų, taip pat atpjovų ir kitų atliekų, likusių baigtose eksploatuoti kirtavietėse.

5. Įvažiuoti į mišką ir važinėti po jį galima tik keliais. Nevažinėkite vandens telkinių apsauginiais pylimais – tai ne kelias. Pylimai apsaugo pamario gyventojus nuo potvynių.

6. Statyti autotransporto priemones miškuose, šalia vandens telkinių leidžiama tik tam tikslui skirtose aikštelėse ir šalikelėse. Nesivadovaukite ir kitiems neleiskite vadovautis principu – *“man reikia nusiplauti mašiną – aš ją plaunu ežere ar mariose. **Svarbiausia – nebūkite abėjingi tam, kas vyksta aplink jus gamtoje.***

Gamtos lankytojų prašoma nedaryti šių veiksmų:

- kurti laužus tam tikslui neįrengtose ar neskirtose vietose;
- mėtyti neužgesintus degtukus ir nuorūkas;
- kirsti ar kitaip žaloti augančius medžius, krūmus, ardyti miško paklotę;
- gaudyti ir naikinti laukinius gyvūnus, juos nešti į namus, rinkti paukščių kiaušinius, ardyti gyvūnų būstus (olas, dreves, lizdus, skruzdėlynus ir pan.);
- naikinti ir gadinti poilsiaviečių įrangą, informacinius ženklus bei standus, riboženklus ir kt.;
- leisti bėgioti miške palaidiems šunims, išskyrus Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse numatytą tvarką;
- trukdyti kitų lankytojų poilsį triukšminga muzika;
- plauti gamtoje autotransporto priemones;
- šiukšlinti mišką, ne šiukšlių dėžėse palikti atliekas ir tarą (*pasistenkite jas išsivežti atgal į miestą ir sudėti į tam skirtus konteinerius. **Poilsiautojų daug, o gamtos tvarkytojų mažai - neužmirškite to...***)

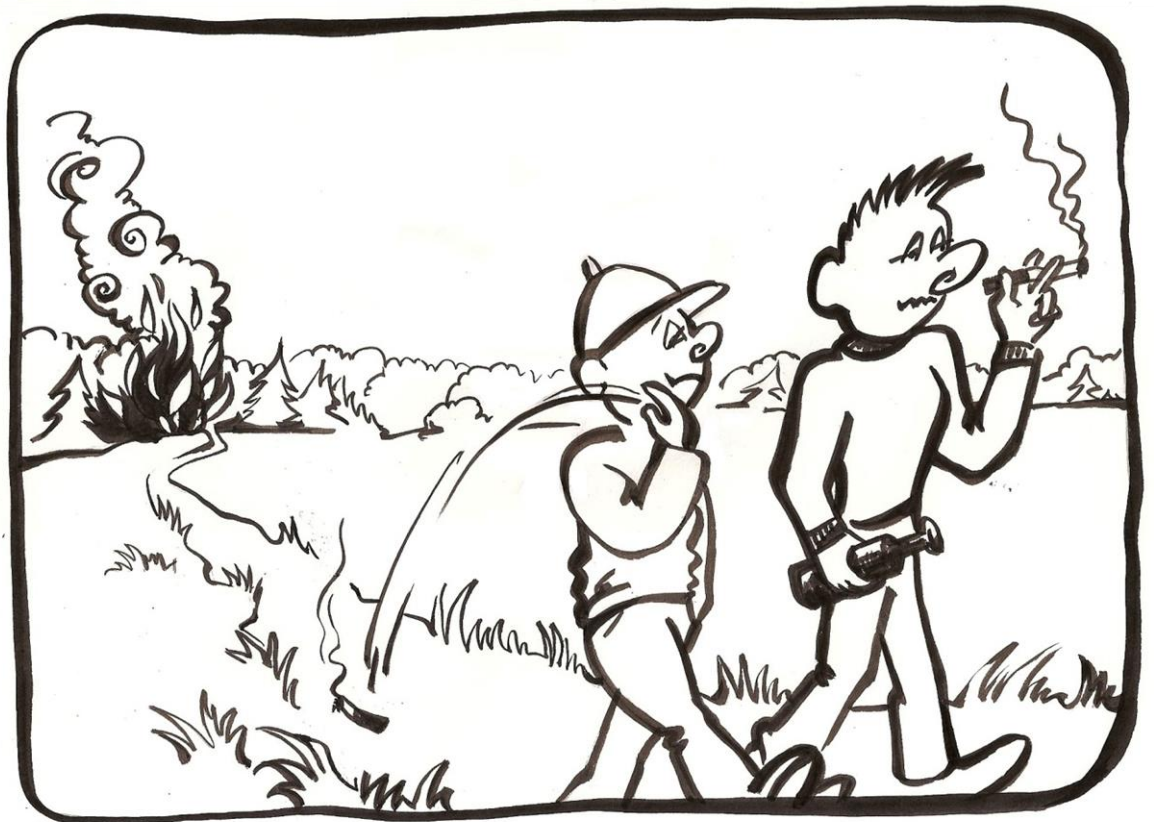
Gamtos lankytojai bus tikrais jos mylėtojai, jei:

- pastebėję gaisrą, jį užgesins, o jeigu tai atlikti neįmanoma - apie gaisrą nedelsiant praneš artimiausiai miškų urėdijai ar girininkijai, valstybinio parko administracijai, valstybinei priešgaisrinės apsaugos tarnybai, policijai ar vietos savivaldos institucijai;

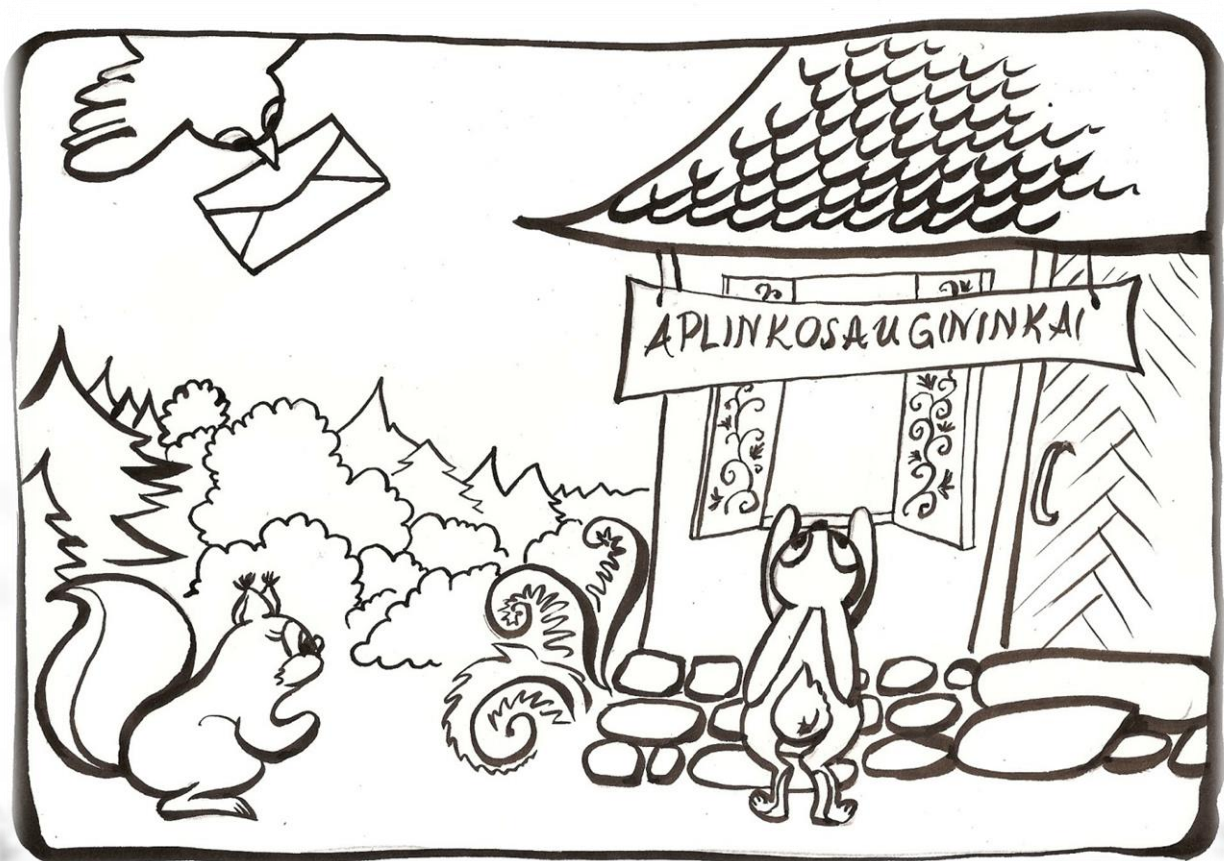
- apie pastebėtus sužeistus, ligotus ar keistai besielgiančius laukinius gyvūnus praneškite artimiausiai girininkijai, veterinarijos tarnybai, aplinkos apsaugos agentūrai ar medžiotojų būreliui;

- nuolat prižiūrės užkurtą laužą; baigus kūrenti, jį užpils žemėmis ar vandeniu, kol visiškai nustos rusenti.

- susirinks šiukšles ir įpareigos tai padaryti aplinkinius.
- žvejos principu : “pagavai - paleisk”
- laikysis megėjiškos žūklės taisyklių
- laikysis teisės aktų – kuriuos sukūrė tokie pat mylintys gamtą žmonės.

Už gamtai padarytą ir daromą skriaudą belieka atsiprašyti.....

Patarimai, padėsiantys išvengti nelaimių vandenyje

Prieš maudydamiesi vandens telkiniuose, perskaitykite šiuos patarimus, kurie padės išvengti įvairių nelaimių.

Tikriausiai esate girdėję, kad plaukiojant su valtimi būtina vilkėti gelbėjimosi liemenę ar kad negalima prie vandens palikti neprižiūrimų vaikų. Tačiau yra keletas labai svarbių dalykų, apie kuriuos kalbama pernelyg retai.

Plaukiokite netoli kranto. Jei negalite išplaukti, plaukite paraleliai kranto linijos

Ar kada nors esate pajutę, kad netikėtai stipriai nutolote nuo kranto? Gali būti, kad taip atsitiko dėl jus nunešusios povandeninės potvynio bangos, kuri atsiranda kiek toliau nuo kranto. Šios potvynio bangos yra nepaprastai galingos, todėl beprasmiška stengtis plaukti prieš jas – taip tik be reikalo pervargsite. Norėdami sugrįžti į krantą, plaukite paraleliai kranto linijos. Potvynio bangos dažnai būna gana siauros, todėl taip iš jų galima lengviau ištrūkti. **Tai ypač aktualu maudantis Baltijos jūroje.**

Nepanikuokite. Jeigu pavargstate, apsiverskite ant nugaros

Svarbiausia – nepanikuoti. Kad ir kaip tai sunku, privalote išlikti ramūs. Tik taip išsaugosite jums reikalingą energiją, kol kas nors atplauks jūsų gelbėti. Įkvėpkite kuo daugiau oro, tačiau viso jo neiškvėpkite, stenkitės atkreipti į save dėmesį mojuodami rankomis. Jeigu pavargote plaukti, apsiverskite ant nugaros ir giliai kvėpuokite, pasistenkite daug nejudėti ir nepanikuoti. Pasistenkite atsipalaiduoti.

Šokdami į vandenį rankas ištieskite į priekį

Šokant į vandenį rankos turi būti ne prie šonų, o ištiestos į priekį suskliaustais delnais. Jei atsitrenksite į dugną rankomis, susižalosite mažiau nei nerdami galva. Atrodo neįtikėtina, bet nuo smūgio galva į vandens paviršių galima gerokai apsvaigti, jau nekalbant apie atsitrenkimą į dugną. Beje, jei plaštaka smarkiai trenksime į vandens paviršių, galima susilaužyti kaulus. Jei nežinote, koks vandens telkinio dugnas, geriau visai nenerkite. **Maudydami Kuršių mariose neužmirškite, bet kur maudytis (nardyti) yra pavojinga, nes visuomet yra galimybė, kad gali būti neatsakingu žvejų palikti gaudyklių kuolai - kurie būdami po vandeniu, gali tapti nelaimės priežastimi. Upėse potvynio metu atsiranda naujos kliūtys – pernešamos po vandeniu į naujas vietas (kelmai, šakos, atsiranda naujos sanašos – kurių pasekoje gylis saugių maudynių vietoje sumažėja).** Labai dažnai į gydymo įstaigas patenka neapdairių nardytojų, susilaužusių kaklo stuburo slankstelį. Po tokios traumos dažniausiai ištinka paralyžius ir tolesnis jų patyrusio žmogaus gyvenimas slenka lovoje arba specialiame

vežimėlyje. Rūpinkitės savimi ir aplinkiniais.

- Pagalba skęstančiam žmogui.

Yra nelaimingų atsitikimų, kai nuskęsta ir auka, ir bandęs ją gelbėti žmogus. Tai rodo, kad daugelis nežino, kaip teisingai padėti skęstančiam. Šokantis gelbėti dažnai galvoja, kad jo plaukimo įgūdžiai yra pakankami ir jam užteks jėgų. Tačiau jis neįvertina to, kad skęstantis asmuo panikuoja ir elgiasi pavojingai. Neturint žinių, kaip reikia gelbėti, tai daryti yra labai rizikinga.

Labai svarbu, kad būsimieji gelbėtojai įvertintų skęstančio asmens keliamą pavojų, imtųsi priemonių šiai rizikai sumažinti ir taip būtų išvengta daugiau aukų. Pirmiausia iškvieskite pagalbą, paskambinkite telefonu 112 ir nurodykite vietą, kur atsitiko nelaimė. Nežinia, kaip klostysis situacija gelbėjant skęstantįjį – gal pagalbos prireiks ir jums pačiam, o išsikviesti nebegalėsite.

Saugiausias gelbėjimo būdas yra mesti skęstančiajam plūduriuojantį daiktą. Jei to neįmanoma padaryti ar asmuo yra per toli, prie skęstančiojo plaukite pasiėmę kokį nors daiktą, į kurį jis galėtų įsikibti – gelbėjimosi liemenę, lazda, šaką, čiužinį ir pan. Apimtas panikos skęstantysis griebiasi bet ko, todėl parankinis daiktas yra būtinas, kad tuo „daiktu“ netaptumėte jūs pats. Profesionalūs gelbėtojai, prieš šokdami į vandenį gelbėti skęstančiojo, visada pasiima plūdę. Jei stumsite plūdę link skęstančiojo, jis automatiškai griebis ją, o jūs liksite saugus, atokiau nuo panikuojančio skęstančiojo glėbio. Gelbėtojas turi stengtis išvengti kontakto su skęstančiuoju, nes kontaktas gali baigtis abiejų mirtimi. Jei vis dėlto pakliuvote į skęstančiojo glėbį, būtina kuo greičiau iš jo išsilaivinti, kad nenuskęstumėte abu.

Vienas iš būdų, jei skęstantysis gelbėtoją apsikabinęs iš priekio, delnu stumti nuo savęs jo veidą, kad panikuojantis žmogus loštųsi atgal ir atsilaisvintų jo rankos. Pasak gelbėtojų, tokio veiksmo vandenyje neatlaiko net ir stipriausio vyro gniaužtai. Jei šis būdas vis dėlto nepadeda, reikia nerti kartu su skęstančiuoju gilyn. Tada skęstančiajam suveiks instinktas išgyventi, jis stengsis kapanotis į vandens paviršių, o gelbėtojas bus paleistas iš gniaužtų. Ištrūkus, gelbėtojas iš karto turi paplaukti bent kelis metrus į šoną, kad vėl nebūtų pavojingai sugriebtas. Isidėmėkite – skęstantį žmogų reikia gelbėti tik jam iš nugaros. Jei skęstančiojo oda blyški, plukdydami atlikite dirbtinį kvėpavimą (įpūskite oro burna į burną).

Skendusį žmogų atplukdžius į krantą, pirmiausia, jei dar nebuvo to padaryta, reikia kviešti pagalbą. Ištraukti žmogų ir nieko nedaryti – tolygu jo mirčiai.

Pirminius gaivinimo veiksmus gali atlikti bet kuris žmogus. Ant kranto paguldytam vandens prisirijusiam žmogui negalima kišti po galva jokių daiktų. Atvirkščiai – galva turi būti atlošta, kad atsilaisvintų kvėpavimo takai, arba, darant išorinį širdies masažą ar dirbtinį kvėpavimą, nelaimėlis nepaspringtų skrandžio turiniu. Jei dirbtinį kvėpavimą darote vienas, po 2 oro įpūtimų spūstelėkite krūtinės ląstą 15 kartų. Jei gaivinate dviese, po 1 oro įpūtimo spūstelėkite krūtinės ląstą 5 kartus.

Žmogų reikia gaivinti tol, kol jis atsipeikėja arba atvyksta greitoji medicininė pagalba

Perkaitimas arba šilumos smūgis - tai pavojinga sveikatai organizmo būklė, kai sutrinka kūno temperatūros reguliacijos mechanizmas, susikaupia šilumos perteklius organizme, kurio kūnas jau nesugeba pašalinti, todėl pakyla kūno temperatūra.

Galimos perkaitimo priežastys:

- aukšta aplinkos oro temperatūra (dažniausiai 30 ir daugiau laipsnių);
- didelė santykinė oro drėgmė (dėl didelės santykinės oro drėgmės žmogaus organizmas jaučia keliais laipsniais aukštesnę temperatūrą negu yra iš tikrųjų);
- intensyvi saulės spinduliuotė (didelis saulės aktyvumas);
- mažas oro srauto judėjimas apatiniuose atmosferos sluoksniuose, nesugebantis išsklaidyti prie žemės susikaupusios šilumos;
- mažai vartojama skysčių;
- ilgai ir sunkiai dirbama ar intensyviai judama saulės atokaitoje ar karštoje nevėdinamoje patalpoje;
- organizmas nebuvo palaipsniui pratinamas prie karščio;
- perkaitimas labai priklauso ir nuo žmogaus amžiaus, sveikatos stovio, psichikos būklės – labai greitai perkaista vaikai, vyresnio amžiaus žmonėms perkaitimas sukelia skausmus širdies plote.

Perkaitimo simptomai:

- aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 38 – 41 laipsnių);
- odos paraudimas ir karščiavimas (oda neprakaituoja);
- galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, pusiausvyros sutrikimas;
- stiprus ir padažnėjęs (iki 110-160 k/min.) pulsas ir kvėpavimas (per 20 k/min.);
- troškulys;

- mieguistumas, vangumas, nenoras judėti;
- užsitęsusi tokia būklė sukelia smegenų funkcijų apribojimą, spazmus ir galiausiai sąmonės aptemimą ir trumpalaikį sąmonės netekimą ar net komą;
- jei pajutote perkaitimo požymius ar pastebėjote kito žmogaus blogą savijautą, nelikite vienas ir nepalikite kito žmogaus vieno, o pasitelkite pagalbai kitus asmenis.

Pirmoji pagalba perkaitus:

- jei perkaistama lengvai, padės šiltas dušas, apsitrynimas rankšluosčiu, suvilgytu vėsiam vandeniu, vėsaus vandens ar sulčių gėrimas, ramybės būseną;
- sunkesniu atveju skubiai išveskite ar išneškite nukentėjusį iš karštos aplinkos; paguldykite pavėsyje ar vėsioje vietoje būtinai ant nugaros, po kojomis pakišant pagalvę ar suvyniotus drabužius (taip pagerės galvos ir širdies kraujotaka);
- apklokite ar vyniokite nukentėjusį į sudrėkintą vandeniu (37 laipsnių) antklodę, paklodę, rankšluostį, nuolat juos drėkinkite, jo veidą vilgykite vėsio vandeniu;
- kai kūno temperatūra nukris iki 37,5 laipsnių, drėgną antklodę, paklodę, rankšluostį pakeisite sausa ir duoti gerti ko nors vėsaus;
- labai patogu naudoti specialią antklodę iš pirmosios pagalbos rinkinio, bet paguldyti ir apkloti nukentėjusį reikia taip, kad auksinė pusė šios antklodės būtų prie kūno (vėsintų jį), jei sidabrinė bus prie kūno, jį šildis;
- jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite jį ant šono, vėdinkite, niekuo negirdykite ir skubiai vežkite į gydymo įstaigą.

Saulės smūgis – tai galvos smegenų pažeidimas dėl lokalinio perkaitimo ilgą laiką tiesiogiai veikiant saulės spinduliams neprisidengtą (neapsaugotą) galvą ar sprandą, kai įkaista smegenų dangalų kraujas indai ir pakyla galvos smegenų temperatūra.

Saulės smūgio simptomai (požymiai):

- galvos skausmas ir svaigimas, spengimas ausyse, mirgėjimas akyse;
- išbalusi oda, šaltas prakaitas, bendras silpnumas;
- pykinimas, vėmimas;
- padažnėjęs kvėpavimas ir pulsas;
- aukšta kūno temperatūra (gali pakilti iki 41 laipsnio);
- sąmonės netekimas, apalpinimas;
- galima mirtis nuo edemos (smegenų paburkimo), jei nukentėjusiajam nesuteikiama pirmoji pagalba.

Pirmoji pagalba esant saulės smūgiui:

- skubiai išveskite ar išneškite nukentėjusį iš karštos aplinkos į pavėsį ar vėsią vietą;
- paguldykite jį truputi pakelta galva arba pasodinkite;
- atsagstykite ir atlaisvinkite drabužius, ypač apykaklę;
- vėdinkite vėduokle, ventiliatoriumi ar kita priemone;
- apipurškite ar suvilgykite veidą vandeniu;
- ant galvos dėkite šaltą kompresą, jei yra galimybė, su ledu;
- pasiūlykite vėsio gėrimo;
- jei nukentėjusį pykina, duokite išgerti ko nors rūgštaus (pvz., vandens su citrinos sultimis);
- jei nukentėjusysis be sąmonės, guldykite ant šono, vėdinkite, nieko negirdykite ir skubiai vežkite į gydymo įstaigą.

Hipoksija (deguonies badas):

- gamtinės hipoksijos esmė – per karščius ore labai sumažėja deguonies;
- hipoksija pavojinga visiems, tarp jų – jauniems ir sveikiems;
- hipoksijos požymiai – darosi vis sunkiau kvėpuoti, ima skaudėti galvą;
- vienintelis būdas išvengti hipoksijos – didžiausios kaitros valandomis (nuo 11 iki 17 val.) stengtis kiek galima rečiau išeiti į gatvę;

Saulės nudegimas:

- kiek įmanoma venkite saulės nudegimų;
- odos apsaugai nuo nudegimų naudokite apsauginius kremus;
- pratinkite odą prie tiesioginių saulės spindulių palaipsniui ilginant buvimo atokaitoje trukmę;
- akims apsaugoti naudokite akinius su ultravioletinių spindulių filtrais.

Kaip elgtis įgėlus bitei, vapsvai ar širšei?

Reakcija į vabzdžių įgėlimą gali būti normali arba alerginė. Jeigu žmogus yra alergiškas, vabzdžio įgėlimas gali būti pavojingas gyvybei. Įgėlus bitei, svarbu skubiai pašalinti geluonį, nes dar kurį laiką iš jo sunkiasi nuodai. Kuo ilgiau delsite, tuo daugiau nuodų gaus jūsų organizmas. Bitės geluonį reikėtų šalinti jo nespaudžiant pirštais ar pincetu, nes taip į įgėlo žmogaus organizmą gali patekti dar daugiau nuodų, bet nubraukiant elektronine kortele ar bukąja peilio geležtės dalimi. Vabzdžiui įgėlus į ranką, svarbu numauti papuošalus: žiedus, laikrodžius, apyrankes.

Vapsvos, širšės ir kamanės geluonies nepalieka, jos gali gelti dar kartą. Tačiau patariama šių vabzdžių netraiškyti, nes sproguos nuodų pūslelei, šis kvapas gali privilioti dar daugiau vabzdžių, kurie jį supras kaip pavojaus signalą.

Pasireiškiant alerginei reakcijai, gali atsirasti dusulys, veido tinimas, pasunkėti kvėpavimas, pasireikšti dilgėlinis viso kūno bėrimas, nukristi kraujospūdis. Sunkios alerginės reakcijos požymiu taip pat gali būti nerimas. Išsigandęs žmogus ima blaškytis, jo oda smarkiai parausta, pradeda tinti, padažnėja pulsas, ima svaigti galva.

Kaip suteikti greitąją pagalbą įgeltajam?

Labai svarbu padėti sugeltam žmogui patogiai atsigulti ar atsisėsti. Jeigu žmogus ima dusti, pasodinkite jį taip, kad būtų lengviau kvėpuoti. Jeigu jaučia silpnumą, svaigsta galva, paguldykite ir kojas pakelkite aukščiau už galvą. Stebėkite ir įvertinkite gyvybinius sugelto žmogaus požymius: sąmonę, kvėpavimą, pulsą, odos pokyčius. Jei nukentėjusysis netenka sąmonės ir nustoja kvėpuoti, atlikite dirbtinį kvėpavimą (kas 30 krūtinės ląstos paspaudimų 2 įpūtimai). Net ir nealergiškam žmogui gali būti pavojingas atvejis, vabzdžiui įgėlus į burną ar ryklę, kai geriama iš stiklinės ar skardinės ir nepastebima ten įkritusių geliančių vabzdžių. Vietinės reakcijos metu atsiradęs patinimas gali užblokuoti kvėpavimo takus, dėl ko žmogus gali uždusti.

Jei patinimas plinta, o simptomai sunkėja, reikėtų kvieisti greitąją medicinos pagalbą arba nukentėjusį žmogų skubiai nuvežti į artimiausią gydymo įstaigą.

Kaip sumažinti įgėlimo skausmą namų priemonėmis?

Jei nesate alergiški, jausite tiesiog skausmą, tvinksėjimą ir gėlimą įkastoje vietoje. Tokiu atveju įkandimo vietą gerai nuplaukite muilu, kad negautumėte infekcijos. Yra daugybė medikamentų, skirtų gėlimui ir niežėjimui nuslopinti. Jeigu jų neturite, namų sąlygomis skausmą prislopinsite ant įkandimo vietos užtepus dantų pastos, kuri greitai neutralizuoja išskiriamą bitės, širšės ar vapsvos nuodų rūgštį. Skausmui numalšinti ant įkandimo vietos uždėkite šaltą kompresą, ledo ar šaldytuvo kameroje sušaldytų maisto produktų ir laikykite mažiausiai 10 minučių. Ant paraudusios odos galima uždėti vandeniu suvilgytą nosinę, servetėlę, rankšluostį. Sugeltą galūnę galima laikyti po srūvančiu vandeniu. Taip pat reikėtų išgerti skausmą malšinančių vaistų.

Kaip elgtis įgėlus gyvatei?

Pirmieji pojūčiai po įkandimo: baimė ir skausmas

Kaip elgtis, įkandus angiai? Jei žmogus yra vienas, reikia kuo greičiau ieškoti pagalbos, eiti prie mašinos, kitų žmonių. Jei automobilyje turima ko nors šalto, tai galima uždėti ant angies įkandimo vietos.

Reikia galūnę mobilizuoti, t. y. padėti ją ramiai. Jei tai ranka, ją reikėtų parišti skarele. Ją reikia pakelti iki krūtinės aukščio ir pasistengti, kad galūnė nebūtų užveržta. Jei turite kuo, reikia nuskausminti. Jei po ranka žmogus turi vaistų nuo skausmo, būtų protinga jų išgerti ir kuo greičiau kvieisti greitąją. O jei esate netoli ligoninės, kuo greičiau į ją vykti.

Pirmieji pojūčiai, įkandus gyvatei, yra baimė ir skausmas. Reikia nukentėjusįjį nuraminti, kad neišsivystytų šokas. Gali būti ir galvos skausmas, svaigimas, silpnumas, dažnas širdies plakimas, būna atvejų, kai žmonės pykina, vimdo.

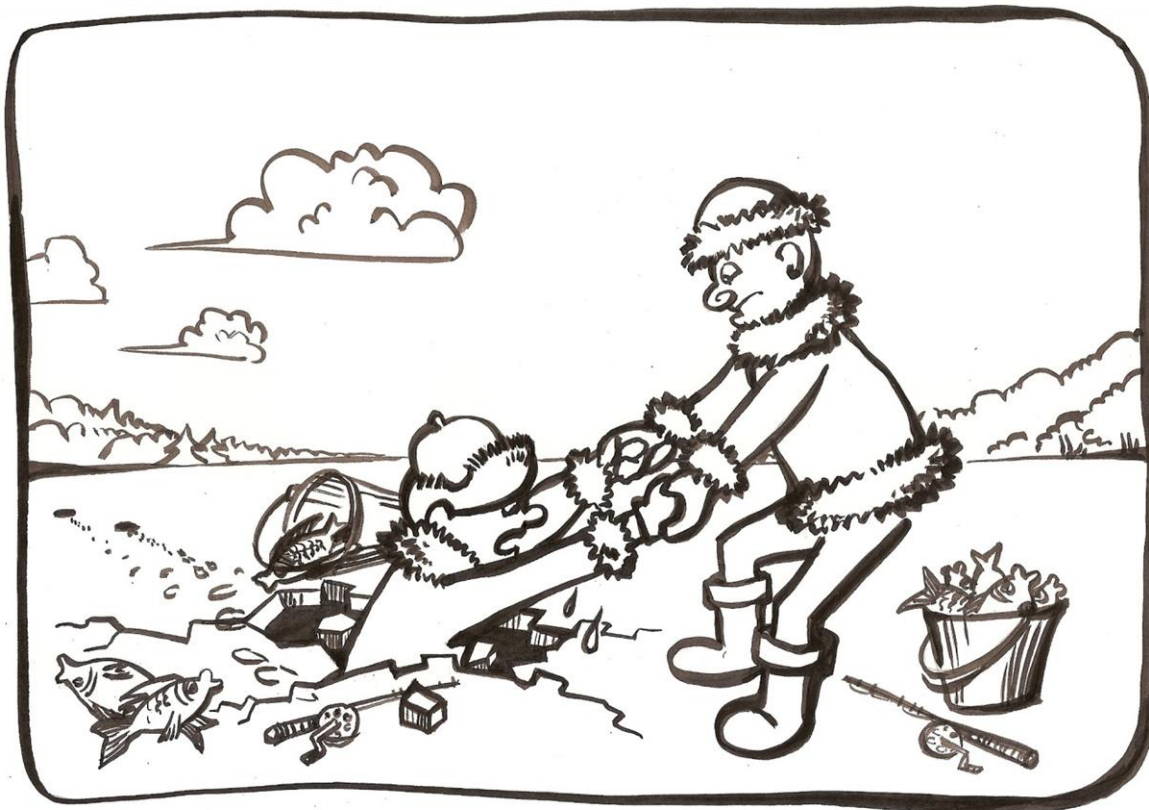
Pasak gydytojų, įkandus gyvatei, žmonės kartais vadovaujasi pasenusiomis rekomendacijomis ir pirmąją pagalbą suteikia netinkamai. Pirmiausia, gydytojos teigimu, galūnės, į kurią įkando angis, negalima veržti. Taigi nereikėtų rankos ar kojos veržti žgutų, nepatartina bintuoti elastiniais bintais, nes jie trikdo kraujotaką. Esą nuėmus užveržimus, nuodai staigiai pasklinda po organizmą.

„Negalima apibadyti, kaip anksčiau buvo madinga, adrenalinu. Tiesa, dėl iščiulpimo, kuris taikomas liaudyje. Jei taip ruošiamasi elgtis, žmogaus, kuris iščiulpia nuodus, burnos gleivinė turi būti labai sveika: neturi būti jokių įbrėžimų, net lūpos neturėtų būti sutrūkinėję“, – pabrėžia gydytoja.

Gydymo įstaigose nukentėjusiesiems nuo gyvatės suleidžiami priešnuodžiai. Juos suleidus, būna daug mažiau komplikacijų, o simptomai regresuoja labai greitai. Priešnuodžiai nebrangūs, bet jų turėti tikrai nereikia. Reikia turėti aukštus guminius batus. Tai būtų profilaktinė priemonė – eiti į mišką tinkamai apsirengus, ne su nuogomis kojomis, basutėmis.

Uogautojams ar grybautojams rekomenduoja taip pat turėti lazda, kuria būtų galima praskirti žolę, ir tik tada siekti uogos ar grybo. Taip galima pamatyti gyvatę. „Paprastai šie ropliai stengsis pasitraukti, nes jie negirdi, bet labai jaučia žemės virpesius ir mūsų skleidžiamą šilumą“.

Pagalvokite, įvertinkite situaciją prieš lipdami ant pirmojo ledo

Ledas laikomas tvirtu, jeigu jo storis yra daugiau kaip 7 centimetrai. Tik toks ledas jau gali išlaikyti žmogų. Tačiau, kad jis išlaikytų grupę žmonių, jo storis turi būti ne mažesnis kaip 12 cm. Tvirtas ledas visada turi melsvą arba žalią atspalvį. Matinės baltos spalvos arba geltono atspalvio ledas yra netvirtas. Venkite ledo marių pakraščiuose, kur auga nendrės, po juo dažniausiai yra tuštuma ir ledas yra nestiprus - iškorėjęs. Jūs galite įlūžti.

Pasistenkite susipažinti su navigaciniu žemėlapiu (eikite žvejoti į marias seklumomis, aplenkite vagas). Pastudijuokite internete planuojamo maršruto gylius.

- Įvertinkite pūgos, blogo matomumo galimybes. Pasiimkite su savimi navigacijos prietaisus. Marios - ne ežeras - įvertinkite tai. Neikite ledu pavieniui.
- Pasistenkite pasinaudoti patyrusių gidų paslaugomis. Gidas visuomet pasiims su savimi 10-15 metrų virvę su svareliu, 3-3,5 metrų kartį su kabliu, su savimi turės smaigus, kurie neleis slysti ant ledo ir su kuriais lengva įsikabinti į ledą net nuo šalčio sugrūbusiomis rankomis. Gelbėjimo liemenė apsaugos ne tik nuo vėjo, bet ir neleis nugrimzti po ledą.
- Žinokite - užšalęs farvateris artėjant prie Klaipėdos pavojingas net per didžiausius šalčius. Pasikeitus vėjo kryptčiai, sūrus vanduo labai greitai plonina ledą ir jis tampa pražūtingas.

- Trapus ledas susidaro ir tose vietose, kur įteka upeliai, yra šaltinių. Ledas labai pavojingas ir atodrekių metu. Eiti ledu reikia čiuožiant, neatitraukiant kojų. Jeigu ledu eina grupė žmonių, atstumas tarp jų turi būti ne mažesnis kaip 5 metrai. Einant ledu reikia aplenkėti vietas, kurios užneštos sniegu arba pripustytos pusnių, nes po sniegu ledas visada yra plonesnis. **Įvertinkite tai, kad neatsakingi žvejai verslininkai ar brakonieriai, dažnai užberia tinklų statymo vietas sniegu ir jūs galite įkristi į eketę**. Visuomet atsiranda neužšalusių vietų, properšų, kurios ypač pavojingos nakties metu.
- Pasistenkite nepereidinėti farvaterio kiaurai, bent jau iki 9 km skaičiuojant nuo Klaipėdos.
- Apsisprendę pereiti farvaterį, pasitikrinkite ledo storį ir įvertinkite savo galimybes. Įvertinkite tai, kad įlūžus - šaltis, didelis gylis ir srovė jums gali būti pražūtingi. Prieš lipdami ant ledo, apsidaurykite, ar arti nėra praminto takelio, paliktų pėdų. Jeigu yra, eikite jomis, nes tai jau išbandytas kelias. Einant ledu reikia turėti tvirtą lazda arba peikeną ir ja tikrinti ledo stiprumą. Jeigu sudavus į ledą ant jo pasirodo vanduo, reikia nedelsiant grįžti į krantą.
- Jei visgi įlūžote, nepasiduokite panikai ir nepraraskite savitvardos. Išplėskite rankas ir pasistenkite nepanirti, ropškitės ant ledo į tą pusę, iš kurios atėjote. Ant ledo užšliaužti reikia plačiai ištiesus rankas, kad padidėtų atramos plotas. Pasistenkite kiek galima daugiau krūtine užgulti ledą, paskui atsargiai ant jo iškelti vieną koją, po to kitą. Užšliaužus ant ledo, negalima tuojau pat stotis. Reikia nušliaužti nuo eketės kuo toliau į tą pusę, iš kur atėjote, nes ten ledas tvirtesnis. Tik išlipus ant kranto galima bėgti, kad sušiltumėte ir kuo greičiau pasiektumėte šiltą vietą.
- Jeigu pastebėjote skęstantį žmogų, tuoj pat šaukite jam, kad skubate į pagalbą. Tai padės jam nepasiduoti panikai. Gelbėjant reikia veikti greitai ir ryžtingai, nes šaltame vandenyje žmogus greitai sušąla, o permirkę rūbai neleidžia jam ilgai išsilaikyti vandens paviršiuje. Artintis prie eketės reikia labai atsargiai, geriausia šliaužte, plačiai ištiesus rankas. Jeigu yra galimybė, po savimi patieskite slides ar lentą ir šliaužkite ant jos. Prišliaužti prie pat eketės krašto negalima, nes ledas įlūš, jeigu jūs mėginsite skęstančiajam paduoti ranką ir jį ištraukti. Ledas išlaiko žmogų tik už 3–4 metrų nuo eketės krašto, todėl skęstančiajam reikia ištiesti slidę, slidžių lazda, lentą ar numesti virvę. Ištraukus žmogų ant ledo, reikia su juo kuo toliau šliaužti nuo pavojingos vietos ir kiek galima greičiau skendusį pristatyti į šiltą vietą. Čia nukentėjusį pagirdyti karšta arbata, prerengti sausais rūbais, suteikti pirmąją medicinos pagalbą.

• „Kitoje pusėje kimba geriau“ - retai kada pasitvirtina. Rūpinkitės savo saugumu....

Neužmirškite :

Nušalimas yra apmirimas ir reaktyvinis audinių uždegimas, kylantis dėl kraujotakos sutrikimo veikiant žemai temperatūrai. Dažniausiai nušąla blogai apsaugotos nuo šalčio kūno vietos – rankų ir kojų pirštai, nosis, ausys, skruostai. Atkreiptinas dėmesys, kad nušalimas galimas esant ne tik labai žemai temperatūrai, bet ir arti nulio, jeigu didelis oro drėgnumas ir vėjas. Greičiau nušąla ankštos avalynės spaudžiamos kojos, taip pat ką nors ilgai laikant, spaudžiant rankose, dėl ko sutrinka kraujotaka. Faktoriai, įtakojantys nušalimus, yra ir bendras organizmo nusilpimas dėl kraujo praradimo, badavimo, avitaminozės ir nuovargio, **taip pat alkoholio vartojimas**. Daug didesnė rizika nušalti žmonėms, kurie serga venų ligomis, cukriniu diabetu. Be to, neigiamai veikia pakartotinis žemų temperatūrų poveikis (pakartotiniai nušalimai). Nušalus gali atsirasti žaizdų, į organizmą patekti infekcija. Dėl nušalimo žmogus gali likti invalidas. Nušalimo požymiai matomi akimi ir greitai pajuntami:

Požymiai

Ilgalaikis šalčio poveikis pirmiausia išplečia kraujagysles. Nušalusioje vietoje matyti odos paraudimas. O vėliau kraujagyslės siaurėja, todėl blogėja audinių mityba ir matomi pabalusios odos plotai. Galima jausti skausmą, sustingimą. Vėliau skausmas išnyksta, audiniai apmiršta. Oda tampa balta ar žalsvai – gelsva ir atrodo neįprastai kieta arba lyg vaškuota.

Išoriškai šiame etape nustatyti nušalimo neįmanoma, galima tik daryti prielaidą, kad kuo žemesnė buvo temperatūra ir ilgesnis poveikis, tuo blogiau. Atšylant kraujagyslių spazmus keičia parazitinis išsiplėtimas (vadinamasis reaktyvinis periodas). Būtent šiuo metu ir vyksta pagrindinis audinių pažeidimas, todėl labai svarbus teisingas nušalusių audinių atšildymas. Specifiniai simptomai, leidžiantys nustatyti nušalimo laipsnį, paprastai pilnai pasireiškia pirmosios paros pabaigoje.

Pirmoji pagalba

Esant bendram sušalimui reikėtų nedelsiant bet koku būdu sušildyti nukentėjusįjį. Tai daryti palaipsniui.

1. Nukentėjusįjį įnešti į saikingai šiltą patalpą, nurengti jį, o jeigu nurengti sudėtinga – perpjauti drabužius per siūles.

2. Jeigu nekvėpuoja – nedelsiant pradėti gaivinimą.

3. Sušildyti nukentėjusįjį. Pirmiausia šildoma centrinė kūno dalis – krūtinė, kaklas, galva, kirkšnys. Nedelsiant pradėti švelniai trinti kūną švariomis rankomis, šilta minkšta medžiaga, kol oda neparaus. Negalima nušalusios vietos trinti stipriai, vilnone pirštine arba sniegu, nes taip kiaurai pratinama ir infekuojama oda, o sniegas ir dar labiau ją atšaldo. Nušalusios odos temperatūra yra minusinė. Nušalusių vietą reikia šildyti lėtai, iš vidaus, stengiantis pamažu normalizuoti kraujotaką, todėl reikia kuo greičiau nukentėjusįjį įnešti į šiltą patalpą, duoti jam karšto gėrimo - arbatos su medumi, citrina, avietėmis. Esant galimybei – nukentėjusįjį paguldyti į vonią su kambario temperatūros vandeniu, palaipsniui didinant vandens temperatūrą, kuri valandos bėgyje turi pasiekti 36–37 laipsnių temperatūros. Galima šildyti apvyniojant žmogų šiltais apklotais. Ypač gerai sušildo kito, nesušalusio žmogaus, kūno šiluma. Galima šildyti susispietus keliems žmonėms krūvoje savo kūnų šiluma. Atminkite - pirmiausia nušalusių vietą reikia aprišti šildomuoju tvarščiu: vilnoniu šaliku, šilta skara. Namų sąlygomis galima prieš aprišant uždėti storą sluoksnį vatos ir 2-3 polietileno sluoksnius. Toks tvarstis pamažu šildo nušalusių vietą ir didina jos ląstelių gyvybingumą. Po keleto valandų galima nuimti šildomąjį tvarstį, patrinti odą degtine ar spiritu suvilgyta vata, vėl aprišti ir užkloti šilta antklode. Kai nušalusi vieta pradeda skaudėti, niežtėti, peršėti arba dilgčioti, šie pojūčiai byloja apie pagerėjusią kraujotaką. Vėliau reikėtų apsilankyti pas gydytoją. Tik taip dažniausiai pavyksta išvengti nušalusių galūnių amputacijos.

4. Šildant, reikia nuolat matuoti kūno temperatūrą, ir kai temperatūra taps normali, galima baigti aktyvų šildymą ir paguldyti nukentėjusįjį šiltai.

5. Kai sušalusysis pradės atsigauti, reikia duoti jam karštos arbatos arba kavos. Jokiomis aplinkybėmis negalima sušalusiam duoti alkoholinių gėrimų, nes dėl padidėjusio kraujo plūdimio į galūnes gali pavojingai nukristi kūno temperatūra. Be to, alkoholis pats turi savybę slopinti svarbius smegenų centrus.

6. Jeigu nukentėjusysis ilgai neatgauna sąmonės, būtinai reikia duoti jam pauostyti amoniako.

Prevenција

Drėgni drabužiai labai greitai atšaldo kūną.

Šiluma labiausiai netenkama stovint vėlyje, nes tada kūnas pradeda staigiai vėsti. Šito išvengti geriausiai padeda atitinkami drabužiai. Drabužiai turi būti neperpučiami, drėgmės nepraleidžiantys, svarbu dėvėti kepurę ar pošalmį. Šaltyje reikia nepasiduoti norui miegoti, judėti, įtempti raumenis, atpalaiduoti. Tuomet priplūsta kraujo, pajuntama šiluma.

Jeigu reikia laukti, stenkitės judėti, ieškokite nuo vėjo apsaugotos vietos. Jokiu būdu negalima sėsti ant akmenų ar ramstytis į šaltas šlapias sienas. Šaltas oras papildomai apkrauna širdį.

Prisiminkite, Jūsų kūnas, siekdamas išsaugoti šilumą, dirba labai sunkiai, todėl neverskite jo dirbti dvigubai.

Negerkite alkoholio ar kofeino turinčių gėrimų, nes jų poveikyje greičiau prarandama šiluma. Gerkite šiltus, saldžius gėrimus – jie padeda palaikyti kūno temperatūrą.

Pavojingas ledas , tačiau kuo arčiau Klaipėdos uosto - tuo jis pavojingesnis ...

Pavasariop ledas tampa pavojingas ...

.....

Aktuali teisinė informacija:

Aplinkos ministro įsakymas
Dėl Lankymosi miške taisyklių patvirtinimo
(2013 11 15 Nr. D1-849, Žin., 2013 11 20, Nr. 119-6014)

Siekiant užtikrinti, kad miškai nebūtų teršiami ir jiems nebūtų daroma žala, miškų ištekliai būtų saugomi ir racionaliai naudojami rekreacijai ir poilsiui, Aplinkos ministro įsakymu patvirtintos Lankymosi miške taisyklės.

Fiziniai asmenys turi teisę laisvai lankytis visų nuosavybės formų miškuose, išskyrus rezervatų ir specialios paskirties objektų (pasienio zona, kariniai objektai ir kt.) miškus ir miškus, kuriuose lankymąsi riboja kiti teisės aktai.

Poilsis miške

Fiziniai asmenys apsistoti poilsiui miške gali tik įrengtuose viešojo naudojimo poilsio objektuose

(poilsiavietėse, atokvėpio vietose, stovyklavietėse, kempinguose, kituose rekreacinės paskirties inžineriniuose statiniuose).

Grybavimas, uogavimas

Fiziniai asmenys gali grybauti, rinkti vaisius (uogas, riešutus ir kt.), vaistažoles ir vaistinę žaliavą visuose Lietuvos Respublikos miškuose, išskyrus rezervatų miškus ir kitus miškus, kuriuose jų veikla ar lankymasis laikinai uždraustas ar apribotas savivaldos institucijų sprendimais arba tai riboja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas ir saugomų teritorijų nuostatai ar kiti saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą reglamentuojantys teisės aktai.

Važiavimas miške

Įvažiuoti į mišką ir važinėti po jį motorinėmis transporto priemonėmis, kinkomuoju transportu galima tik keliais. Jodinėti galima keliais ir tam skirtais takais. Važiuoti dviračiais galima keliais ir rekreaciniais, pažintiniais ar kitais miško takais netrukdam pėstiesiems miško lankytojams ir negadinant takų dangos. Kelio savininkas (valdytojas), vadovaudamasis Kelių priežiūros tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 155 (Žin., 2004, Nr. 25-771), gali laikinai apriboti, nutraukti eismą ar uždaryti kelią dėl avarijų, stichinių nelaimių, per polaidį, esant itin karštiesiems orams, jeigu dėl to gali būti sugadintas kelias, kelio tiesimo ar taisymo (remonto), priežiūros darbų metu, kilus grėsmei saugiam eismui. Apribojus ar nutraukus eismą, keliuose pastatomi atitinkami kelio ženklai.

Transporto priemonių statymas miške

Statyti transporto priemones miške galima tik tam skirtose transporto priemonių stovėjimo (parkavimo) aikštelėse arba kelio pakraštyje, užtikrinus galimybę keliu pravažiuoti kitoms transporto priemonėms. Statant transporto priemonę kelio pakraštyje, vengti užvažiuoti ant samanų, kerpių, uogienojų.

Miške draudžiama:

- kurti laužus ir naudoti atvirą ugnį, išskyrus viešojo naudojimo poilsio objektuose įrengtas ir atitinkamai pažymėtas laužavietes, mėtyti neužgesintus degtukus, nuorūkas ir kitus daiktus, galinčius sukelti gaisrą;
- kirsti ar kitaip žaloti medžius, krūmus, kitus augalus, ardyti miško paklotę. Fiziniai asmenys, besilankantys miške, pasiruošti kurą laužavietėms gali tik pasirinkdami šakų ir žabų;
- gaudyti, naikinti laukinius gyvūnus, juos gabenti, rinkti kiaušinius, ardyti gyvūnų būstus (olas, dreves, lizdus, skruzdėlynus, inkilus ir kt.);
- gadinti želdinių apsaugos priemones, poilsiaviečių ir kitą rekreacinę įrangą, informacinius (įspėjamuosius) ženklus, kvartalinių linijų stulpus, geodezinius ženklus, riboženklus ar kitus įrenginius;
- paleisti miške šunį be antsnukio. Antsnukis nebūtinai, kai šuo vedamas už pavadėlio;
- triukšmauti ar kitaip trikdyti laukinius gyvūnus;
- trukdyti asmenų, besilankančių miške, poilsį;
- plauti transporto priemones;
- teršti ar šiukšlinti mišką.

Atsakomybė už Lankymosi miške taisyklių pažeidimą

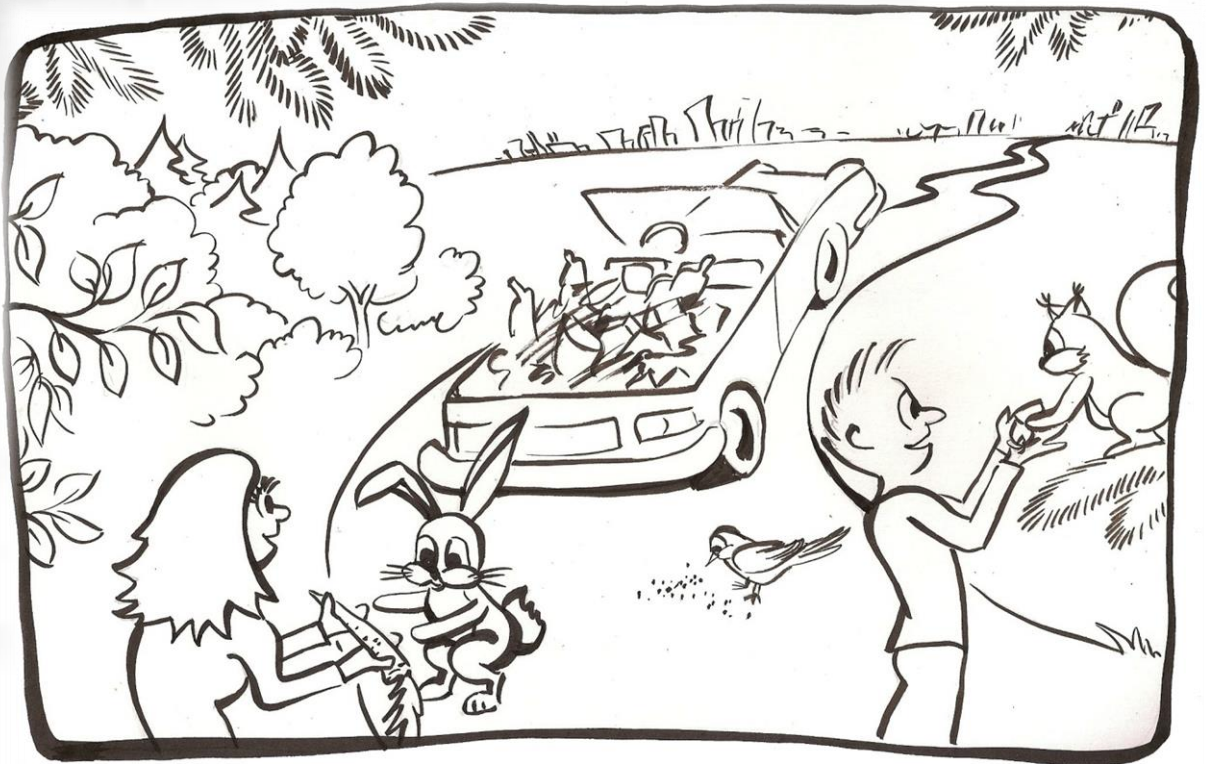
už Lankymosi miške taisyklių pažeidimą numatyta administracinė atsakomybė (LR administracinių teisės pažeidimų kodekso 70 straipsnis):

- Lankymosi miške taisyklių pažeidimas užtraukia įspėjimą arba baudą piliečiams nuo penkiasdešimties iki dviejų šimtų litų ir baudą pareigūnams – nuo vieno šimto penkiasdešimties iki keturių šimtų litų.

- Transporto priemonių statymas miške arba važiavimas transporto priemonėmis miškais ten, kur tai daryti draudžiama, užtraukia baudą piliečiams nuo penkiasdešimties iki dviejų šimtų litų.

Aplinkos ministro įsakymas dėl Lankymosi miške taisyklių patvirtinimo skelbiamas Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje, adresu:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=460157&p_tr2=2

Kuršių nerijos nacionalinis parkas – viena labiausiai lankomų saugomų teritorijų Lietuvoje. Kad Jūsų poilsio neapkartintų nemalonūs įspūdžiai ir rūpesčiai, siūlome susipažinti su nacionaliniame parke nustatytomis lankymo taisyklėmis, kurių privalote griežtai laikytis keliaudami mūsų siūlomais maršrutais.

Nacionalinis parkas – valstybės valdoma teritorija, kurioje saugomos tam kraštui būdingas kraštovaizdis, savitos gyvenvietės, kultūros vertybės. Skatinamas pažintinis turizmas, tikslas – supažindinti lankytojus su gamtos ir kultūros vertybėmis. Žmonių veikla ribojama, derinama su gamtos apsauga.

KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO LANKYMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. *Kuršių nerijos nacionalinis parkas (toliau – KNNP) – saugoma teritorija, įsteigta vertingiausiajam gamtiniu, kultūriniu ir rekreaciniu požiūriu Lietuvos pajūrio kraštovaizdžio kompleksui su unikaliu Europoje kopagūbriu ir etnokultūriniam paveldui išsaugoti, tvarkyti bei tausojamai naudoti. Jo apsauga ir tvarkymas yra vykdomi pagal KNNP planavimo schemoje (generaliniame plane) nustatytus teritorijos funkcinėms ir tvarkymo zonoms keliamus reikalavimus.*

2. *KNNP lankymo taisyklės (toliau – taisyklės) nustato lankymosi KNNP pažintiniais, poilsio ir kitais tikslais tvarką.*

3. *Asmenys KNNP teritorijoje privalo laikytis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos (Žin., 1992, Nr. 5-75), Saugomų teritorijų (Žin., 2001, Nr. 108-3902), Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos (Žin., 1996, Nr. 14-352), Laukinės augalijos (Žin., 1999, Nr. 60-1944), Laukinės gyvūnijos (Žin., 1997, Nr. 108-2726), Saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių bei bendrijų (Žin., 1997, Nr. 108-2727), Miškų (Žin., 1994, Nr. 96-1872; 2001, Nr. 35-1161), Vandens (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2006, Nr. 36-1544) ir kitų įstatymų bei Tarptautinių teisės aktų, KNNP nuostatų (Žin., 1999, Nr. 27-766; 2004, Nr. 96-3539) bei KNNP apsaugos reglamento (Žin., 2002, Nr. 87-3755), vietos savivaldos (Neringos ir Klaipėdos) institucijų sprendimų, susijusių su lankymusi parke, kitų teisės aktų bei šių taisyklių reikalavimų.*

4. *Šiose taisyklėse vartojamos sąvokos atitinka LR saugomų teritorijų, LR pajūrio juostos, saugaus eismo automobilių keliais įstatymuose, KNNP apsaugos reglamente vartojamas sąvokas.*

II. KNNP LANKYTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS

5. *KNNP lankytojai turi teisę:*

5.1. *lankytis KNNP, išskyrus šių taisyklių 7 ir 8 punktuose numatytus atvejus;*

5.2. *statyti palapines ir pusiau stacionarius kilnojamuosius namelius, kurti laužus teritorijų planavimo dokumentuose pažymėtose ir tik specialiai tam įrengtose, informaciniais ženklais pažymėtose vietose; naudotis lauko kepsninėmis ir kitomis panašios paskirties priemonėmis fizinį ir juridinių asmenų nuomojamose teritorijose žemės nuomotojams sutikus;*

5.3. važinėti motorinėmis transporto priemonėmis valstybinės ir vietinės reikšmės keliais su kieta kelio danga, kuriuose eismas leidžiamas Kelių eismo taisyklių (Žin., 2003, Nr. 7-263) nustatyta tvarka;

5.4. statyti transporto priemonės tam tikslui skirtose vietose, t. y. specialiai tam tikslui įrengtose ir kelio ženklais pažymėtose aikštelėse, jeigu tai netrukdo saugiam eismui, nėra draudžiamųjų kelio ženklų, nepažeidžiamos kitų asmenų teisės ir nedaroma žala gamtai;

5.5. sustoti ir stovėti gyvenamiesiems nameliams ant ratų, statyti gyvenamąsias priekabas ir puspriekabas stovėjimo aikštelėse ne ilgiau kaip 3 val., jeigu tai neprieštarauja KNNP lankymo apribojimams (KNNP Taisyklių III skyrius), netrukdo saugiam eismui, nėra draudžiamųjų kelio ženklų, nepažeidžiamos kitų asmenų teisės ir nedaroma žala gamtai;

5.6. uogauti, grybauti, laikantis Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarkos (Žin., 2000, Nr. 37-1046) reikalavimų ir kitų LR teisės aktų, išskyrus Naglių ir Grobšto gamtos rezervatų teritorijas;

5.7. plaukioti KNNP esančiuose vandens telkiniuose (Baltijos jūroje ir Kuršių mariose) plaukiojimo priemonėmis, vadovaujantis Aplinkosaugos sąlygomis plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis (Žin., 2005, Nr. 43-1389) ir šių taisyklių reikalavimais;

5.8. žvejoti, laikantis aplinkos ministro patvirtintos tvarkos, kitų teisės aktų reikalavimų.

6. KNNP lankytojai privalo:

6.1. saugoti aplinką, gamtos bei kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), tausoti gamtos išteklius;

6.2. nepažeisti kitų gamtos išteklių naudotojų teisių bei interesų;

6.3. tinkamai naudoti ir sutvarkyti paliekamą poilsiavietę ar kitą lankomą teritoriją;

6.4. sumokėti nustatyto dydžio mokestį už paslaugas teritoriją aptarnaujančios institucijos įgaliotiems asmenims, jei toks mokestis yra nustatytas;

6.5. saugiai elgtis su ugnimi – laužus kurti tik specialiai tam įrengtose poilsiavietėse, pažymėtose informaciniais ženklais. Nuolat prižiūrėti užkurtą laužą, o baigus kūrenti, kruopščiai užpilti laužą žemėmis arba vandeniu, kol jis visiškai nustos rusenęs;

6.6. pastebėjus gaisrą visomis įmanomomis priemonėmis pradėti jį gesinti ir nedelsiant apie jį pranešti priešgaisrinės apsaugos tarnyboms arba KNNP direkcijai, atitinkamai KNNP girininkijai arba vietos savivaldos (Neringos ar Klaipėdos) institucijai;

6.7. apie pastebėtus gamtos ar kultūros paveldo objektų niokojimo atvejus, saugomų teritorijų režimo ar kitus pažeidimus, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, pranešti KNNP direkcijos saugomų teritorijų ir kitų institucijų pareigūnams (policijai, Aplinkos apsaugos agentūros pareigūnams, Kultūros paveldo departamento teritoriniam padaliniui);

6.8. vykdyti teisėtus įgaliotų valstybinių saugomų teritorijų pareigūnų reikalavimus, netrukdyti jiems vykdyti valstybinės saugomų teritorijų kontrolės funkcijų;

6.9. organizuojant sėskrydžius, sporto, kultūros, sveikatingumo ir kitus masinius renginius nacionalinio parko teritorijoje, raštu suderinti su KNNP direkcija, atitinkamomis LR aplinkos ministerijos Klaipėdos regiono aplinkos apsaugos departamento aplinkos apsaugos agentūromis bei vietos savivaldos institucijomis (Neringos ar Klaipėdos miesto);

6.10. laikytis šių taisyklių IV skyriuje numatytos KNNP Naglių ir Grobšto gamtos rezervatų lankymo tvarkos;

6.11. rūšiuoti atliekas ir laikyti kitų vietos savivaldos patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių reikalavimų.

III. KNNP LANKYMO APRIBOJIMAI

(Draudžiama veikla)

7. KNNP lankytojams draudžiama:

7.1. statyti palapines ir pusiau stacionarius kilnojamuosius namelius, kurti laužus tam tikslui nenustatytoje, neįrengtoje ir ženklais nepažymėtoje vietoje (pajūryje, ant apsauginio kopagūbrio, poilsiavietėse ir kt.);

7.2. važinėti, sustoti ir stovėti motorinėmis transporto priemonėmis ne ant kietosios kelio dangos, tam neskirtose ir atitinkamais ženklais nepažymėtoje vietoje (išskyrus specialiąsias transporto priemones);

7.3. sustoti ir stovėti motorinėms transporto priemonėms stovėjimo aikštelėje, esančioje kelio Smiltynė–Nida 31 kilometre (Naglių rezervate), ilgiau kaip 2 val.;

7.4. motorinėms transporto priemonėms stovėti automobilių stovėjimo aikštelėse įjungus variklį;

7.5. naikinti ir žaloti gamtos ir kultūros paveldo objektus (vertybes);

7.6. gadinti, naikinti ar savavališkai perkelti rekreacinius įrenginius, informacines rodykles, stendus, riboženklus, kvartalinius stulpus, ženklus, užvaras ir priešgaisrinius įrenginius;

7.7. savavališkai kirsti medžius ir krūmus, sumedėjusius augalus, naikinti ir žaloti augmeniją, miško paklotę;

7.8. gaudyti, naikinti ir žaloti laukinius gyvūnus, rinkti paukščių kiaušinius, ardyti gyvūnų būstus (olas, dreves, lizdus ir pan.), naikinti ar žaloti skruzdėlynus, baidyti paukščius perėjimo metu ir kitaip kenkti gyvūnų aplinkai;

7.9. žaloti, rinkti ir gaudyti į Lietuvos Respublikos raudonąją knygą įrašytų rūšių gyvūnus, augalus, kerpes, grybus, naikinti jų radvietes;

7.10. išsivežti iš KNNP teritorijos smėlį, žvirgždą, gargždą;

7.11. triukšmauti, garsiai leisti muziką ar kitaip trukdyti KNNP lankytojų ir gyventojų poilsį, išskyrus organizuojamų masinių renginių metu gyvenamosiose zonose;

7.12. vedžioti šunis be antsnukio ir pavadėlio, išskyrus Medžioklės LR teritorijoje taisyklėse (Žin., 2000, Nr. 53-1540) nustatyta tvarka;

7.13. rekreacinių zonų paplūdimiuose vedžioti ir maudyti naminius gyvūnus;

7.14. Kuršių marių akvatorijoje patenkančiuose į saugomą teritoriją vandenyse plaukioti vandens motociklais (išskyrus specialiąsias operatyvines tarnybas);

7.15. važinėti automobiliais Kuršių marių ledo paviršiumi, išskyrus specialią (ne automobilinę) žvejybos ar sporto tikslais naudojamą motorinę techniką;

7.16. išlipti iš plaukiojimo priemonių į krantą Kuršių marių zonoje Naglių ir Grobšto gamtos rezervatuose;

7.17. šiukšlinti aplinką, teršti vandens telkinius;

7.18. užkasti šiukšles ir kitas gamybines bei statybines atliekas;

7.19. deginti sausą žolę, nendres, nukritusius medžių lapus, miško paklotę;

7.20. ardyti, gadinti šlaitus vaikstant, kopiant ar leidžiantis kopomis, keisti reljefo formas, ardyti kopų sutvirtinimus ar kitaip skatinti žemės paviršiaus eroziją;

7.21. naudotis skraidyklėmis, parasparniais, oro balionais ar slidėmis Naglių ir Grobšto gamtos rezervatuose bei Parnidžio kraštovaizdžio draustinio kopose;

7.22. ganyti naminius galvijus be specialaus KNNP direkcijos leidimo;

7.23. jodinėti neįrengtomis ir planavimo dokumentuose neįteisintomis žirginio turizmo trasomis be specialaus KNNP direkcijos leidimo;

7.24. įvažiuoti autotransporto priemonėmis į vandens telkinius (Kuršių marias ir Baltijos jūrą);

7.25. maitinti laukinius gyvūnus kelyje Smiltynė–Nida, gyvenvietėse ir poilsio zonose.

IV. LANKYMOSI KNNP NAGLIŲ IR GROBŠTO GAMTOS REZERVATUOSE TVARKA

8. Lankytis KNNP Naglių ir Grobšto gamtos rezervatuose leidžiama mokslo tiriamaisiais, mokomaisiais ar pažintiniais tikslais tik turint raštišką KNNP direkcijos išduotą leidimą bei laikantis jame nurodytų sąlygų, išskyrus lankymąsi specialiai įrengtais ir pažymėtais pažintiniais takais, numatytais teritorijų planavimo dokumentuose.

V. ATSAKOMYBĖ UŽ ŠIŲ TAISYKLIŲ PAŽEIDIMĄ

9. Lankymosi KNNP tvarkos kontrolę vykdo Lietuvos Respublikos valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai, taip pat pagal kompetenciją valstybiniai miškų, valstybiniai aplinkos apsaugos ir kiti pareigūnai.

10. Asmenys, pažeidę šių taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Asmenys, padarę žalą KNNP ar jame esančioms vertybėms, LR įstatymų nustatyta tvarka privalo ją atlyginti, atkuriant pirminę objekto ar teritorijos būklę, be to, atlyginti padarytus materialinius ir nematerialinius nuostolius. Kai ta pačia veika pažeidžiami visuomenės interesai ir padaroma žala fizinį ar juridinių asmenų turtui, pažeidimą padarę asmenys privalo atlyginti tiek saugomoms teritorijoms, tiek fizinį ar juridinių asmenų turtui padarytą žalą. Nuostoliai nustatomi pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą metodiką.

SUDERINTA

Neringos savivaldybės administracija
administracija

2008-10-13 raštu Nr. (4.16) V15-2860

Klaipėdos miesto savivaldybės

2008-10-01 raštu Nr. (423)-R2-2399

Dėl savo geomorfologinės praeities Aukštaitijos nacionalinis parkas išsiskiria savo gamtinių salygų įvairove. Čia galima atrasti beveik visų Lietuvoje esančių gamtos buveinių ir dirvožemių tipus. Todėl parke auga tiek stepių, tiek tundrų augalija, o prieglobstį suranda netgi labai retos nykstančios paukščių ir gyvūnų rūšys. Iš gyvūnų čia sutinkami beveik visu Lietuvoje gyvenančių stuburinių rūšių atstovai, o kai kurių vabalų tai yra vienintelė radimvietė Lietuvoje. Kad Jūsų poilsio neapkartintų nemalonūs įspūdžiai ir rūpesčiai, siūlome susipažinti su nacionaliniame parke nustatytomis lankymo taisyklėmis, kurių privalote griežtai laikytis keliaudami mūsų siūlomais maršrutais.

PATVIRTINTA
Aukštaitijos nacionalinio parko direktoriaus
2009 m. birželio 2 d. įsakymu Nr.1-40

**AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO
LANKYMO TAISYKLĖS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinis parkas (toliau – parkas) – tai saugoma teritorija, įsteigta gamtinių, kultūrinių ir rekreacinių požiūriais sudėtingoje, ypač vertingoje teritorijoje, kurios apsauga ir tvarkymas siejamas su teritorijos funkcinių bei kraštovaizdžio tvarkymo zonų nustatymu.
2. Parko lankymo taisyklės (toliau – taisyklės) nustato lankymosi parke pažintiniais, poilsio ir kitais tikslais tvarką.

3. Asmenys, besilankantys parke, privalo laikytis galiojančių Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos, Saugomų teritorijų, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Laukinės augalijos, Laukinės gyvūnijos, Saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių bei bendrijų, Miškų, Triukšmo valdymo ir kitų įstatymų, parko nuostatų bei apsaugos reglamento, vietos savivaldos institucijų sprendimų, susijusių su lankymusi parke, kitų teisės aktų bei šių taisyklių reikalavimų.

II. PARKO LANKYTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS

4. Parko lankytojai turi teisę:

4.1. lankytis parke, išskyrus šių taisyklių 7.1 punkte numatytas išimtis;

4.2. statyti palapines ir trumpalaikiam apgyvendinimui poilsavimo tikslais skirtas autotransporto priemones, kurti laužus tik specialiai tam įrengtose ir informaciniais ženklais pažymėtose vietose (stovyklavietėse, poilsia vietėse, kempinguose), kaip tai numatyta atitinkamuose teritorijų planavimo dokumentuose;

4.3. važinėti transporto priemonėmis valstybinės ir vietinės reikšmės keliais, kuriuose eismas leidžiamas Kelių eismo taisyklių nustatyta tvarka;

4.4. statyti transporto priemones tam tikslui įrengtose aikštelėse ir kelių kelkraščiuose, jeigu tai netrukdo saugiam eismui, nėra draudžiamųjų kelio ženklų ir nepažeidžiamos kitų asmenų teisės bei nedaroma žala aplinkai;

4.5. žvejoti, medžioti laikantis Aplinkos ministro patvirtintos tvarkos, kitų teisės aktų reikalavimų;

4.6. uogauti, grybauti, riešutauti, rinkti vaistažoles laikantis laukinės augalijos ir miškų įstatymais nustatytos išteklių naudojimo tvarkos, kitų teisės aktų reikalavimų;

4.7. plaukioti parko vandens telkiniuose mažosiomis plaukiojimo priemonėmis, laikantis Aplinkos ministro patvirtintų Aplinkosaugos sąlygų plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis reikalavimų;

5. Parko lankytojai privalo:

5.1. saugoti aplinką, gamtos bei kultūros paveldo objektus (vertybes), tausoti gamtos išteklius;

5.2. nepažeisti kitų gamtos išteklių naudotojų teisių bei interesų;

5.3. tinkamai naudotis ir sutvarkyti paliekamą poilsavimo, stovyklavimo ar kitą laikino apsistojimo vietą;

2

5.4. rūšiuoti atliekas ten, kur yra pastatyti atliekų rūšiavimo konteineriai, ir laikytis kitų vietos savivaldos patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių reikalavimų;

5.5. mokamose stovyklavietėse, poilsia vietėse ir lankytinuose objektuose sumokėti nustatyto dydžio mokestį juos aptarnaujančios institucijos įgaliotiems asmenims;

5.6. saugiai elgtis su ugnimi – laužus kurti tik specialiai tam įrengtose laužavietėse. Nuolat prižiūrėti užkurtą laužą, o baigus kūrenti, kruopščiai užpilti laužavietę žemėmis arba vandeniu, kol jis visiškai nustos rusenęs;

5.7. pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti priešgaisrinės apsaugos tarnyboms arba miškų urėdijai, parko direkcijai ar vietos savivaldos institucijai, o esant galimybei, gaisrą gesinti, kol atvyks specialiosios tarnybos;

5.8. apie pastebėtus gamtos ar kultūros paveldo objektų niokojimo atvejus, saugomų teritorijų režimo ar kitus pažeidimus, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, pranešti policijai, aplinkos apsaugos agentūroms, parko direkcijai ar kultūros paveldo departamentui;

5.9. vykdyti teisėtus įgaliotų aplinkos apsaugos institucijų bei jų pareigūnų reikalavimus, netrukdyti jiems vykdyti aplinkos apsaugos kontrolės funkcijų.

6. Organizuoti sėskrydžius, sporto, kultūros, sveikatingumo ir kitus masinius, renginius, kuriuose dalyvauja daugiau kaip 100 žmonių, parke, išskyrus miestų, miestelių teritorijas, leidžiama tik raštu tai suderinus su parko direkcija ir teritorijos savininku, valdytoju ar naudotoju.

III. PARKO LANKYTOJAMS DRAUDŽIAMA VEIKLA

7. Parko lankytojams draudžiama:

7.1. pažeisti šių taisyklių IV skyriuje nustatytą valstybinio parko rezervato lankymo tvarką;

- 7.2. kurti laužus, statyti palapines ir trumpalaikiam apgyvendinimui poilsiaavimo tikslais skirtas autotransporto priemonės tam tikslui neįrengtose ir nenumatytose bei informaciniais ženklais nepažymėtose vietose;
 - 7.3. naikinti ir žaloti gamtos ir kultūros paveldo objektus (vertybes);
 - 7.4. gadinti, naikinti ar savavališkai perkelti rekreacinius įrenginius, informacines rodykles, standus, riboženklis, kvartalinius stulpus ir ženklus, priešgaisrinius įrenginius;
 - 7.5. savavališkai kirsti, naikinti, žaloti medžius ar krūmus;
 - 7.6. gaudyti, naikinti ir žaloti laukinius gyvūnus, išsinešti juos su savimi, rinkti paukščių kiaušinius, ardyti jų būstus (olas, dreves, lizdus ir pan.) ar kitaip kenkti gyvūnų aplinkai;
 - 7.7. rinkti į Lietuvos Respublikos raudonąją knygą įrašytų rūšių augalus ir grybus, naikinti jų augimvietes;
 - 7.8. naikinti ar žaloti skruzdėlynus;
 - 7.9. naikinti, žaloti, rinkti ar išsinešti, išsivežti miško paklotę;
 - 7.10. triukšmauti, garsiai leisti muziką ar kitaip trukdyti kitų valstybinio parko lankytojų ar vietos gyventojų poilsį, taip pat gyvūnų ramybę;
 - 7.11. kelti pavojų kitų asmenų saugumui;
 - 7.12. leisti bėgioti palaidiems šunims, išskyrus Aplinkos ministro patvirtintose medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse nustatyta tvarka, ir juos maudyti žmonių susitelkimo vietose;
 - 7.13. statyti autotransporto priemonės arčiau kaip 25 metrai nuo vandens telkinio kranto ar vandens telkinio šlaito viršutinės briaunos, kai krantai yra statūs, išskyrus stovėjimą įrengtose ir atitinkamais ženklais pažymėtose automobilių stovėjimo aikštelėse, ir įvažiuoti į vandenį;
- 3
- 7.14. važinėti automobiliais vandens telkinių ledo paviršiumi (išskyrus specialiųjų tarnybų transportą vykdant tarnybines funkcijas);
 - 7.15. važinėti ne keliais, ne keliuose statyti ar kitaip eksploatuoti motorines transporto priemones (įskaitant dvirates, trirates ir keturrates savaeigės transporto priemonės), išskyrus specialiąsias transporto priemones, žemės ir miškų ūkio techniką, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 7.16. šiukšlinti aplinką, teršti vandens telkinius;
 - 7.17. užkasti komunalines ir kitas atliekas;
 - 7.18. deginti žolę, nendres, nukritusius medžių lapus, komunalines ir kitas atliekas;
 - 7.19. ardyti, gadinti šlaitus ar kitaip skatinti žemės paviršiaus eroziją;
 - 7.20. trukdyti stovyklaviečių, poilsiaviečių įrengimo, apželdinimo, pažintinių takų žymėjimo ir įrengimo bei kitiems tvarkymo darbams parke, kai šie darbai vykdomi pagal parengtus ir nustatyta tvarka suderintus projektus;
 - 7.21. savavališkai statyti ir įrenginėti poilsiui ar sportui reikalingus įrenginius.

IV. LANKYMASIS PARKO REZERVATE

8. Lankytis parko rezervate leidžiama tik mokslo tiriamaisiais, mokomaisiais ar pažintiniais tikslais, laikantis šių taisyklių 8-10 punktuose nurodytos tvarkos.
9. Lankymasis mokslo tiriamaisiais tikslais yra gamtinės medžiagos ir duomenų rinkimas bei stebėjimai, vadovaujantis patvirtintomis parko gamtos tyrimų programomis. Šiais tikslais lankytis rezervate leidžiama specialistams, kurių darbo ar studijų sritis yra susijusi su gamtos tyrimais, pagal patvirtintas ir su direkcija suderintas tyrimų programas. Programose nurodomi tyrimų tikslai, renkamų duomenų ir kolekcinės medžiagos apimtys, numatomi duomenų skelbimo būdai, tyrimų vieta, laikas, maršrutai, ataskaitų apie atliktus tyrimus ir jų rezultatus pateikimo valstybinio parko direkcijai tvarka.
10. Lankymasis mokomaisiais tikslais yra studentų, moksleivių grupių, gamtos mokyklų dalyvių lankymasis parko rezervato teritorijoje mokomųjų praktikų metu, siekiant stebėti ir tirti gamtą (tokio lankymosi metu draudžiama paimti ir išsinešti gyvūnus, augalus ar grybus). Mokomaisiais tikslais lankytis rezervatų teritorijose leidžiama tik su grupių vadovais, lydint valstybinio parko direkcijos specialistui, direkcijos nustatyto paros laiku ir laikotarpiu ir pagal patvirtintas bei su

direkcija suderintas mokymo programas, kuriose turi būti nurodyti mokymo tikslai, mokymo vieta, laikas, maršrutai, ataskaitų apie atliktus stebėjimus ir jų rezultatus pateikimo valstybinio parko direkcijai tvarka.

11. Lankymasis pažintiniais tikslais yra lankytojų grupių ar pavienių asmenų lankymasis parko rezervato teritorijoje, siekiant susipažinti su rezervate saugomais gamtos kompleksais ir objektais (tokio lankymosi metu draudžiama paimti ir išsinešti gyvūnus, augalus ar grybus). Pažintiniais tikslais lankytis rezervatų teritorijose leidžiama tik pažintiniais takais bei direkcijos nustatytu paros laiku ir laikotarpiu lydint valstybinio parko direkcijos specialistui.

V. ATSAKOMYBĖ UŽ ŠIŲ TAISYKLIŲ PAŽEIDIMĄ

12. Lankymosi parke tvarkos kontrolę vykdo Lietuvos Respublikos valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai.

13. Kontrolę parke pagal kompetenciją taip pat vykdo valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnai, valstybiniai nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos pareigūnai ir kiti pareigūnai.

14. Asmenys, pažeidę šių taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

15. Asmenys, padarę žalą saugomoms teritorijoms ar jose esančioms vertybėms privalo atlyginti žalą kiek įmanoma natūra (atkurti pirminę objekto ar teritorijos būklę), be to, atlyginti padarytus tiesioginius ir netiesioginius nuostolius. Kai ta pačia veika pažeidžiami visuomenės interesai ir padaroma žala fizinį ar juridinių asmenų turtui, pažeidimą padarę asmenys privalo atlyginti tiek valstybiniams parkams, tiek fizinį ar juridinių asmenų turtui padarytą žalą. Nuostoliai nustatomi pagal Vyriausybės įgalios institucijos patvirtintą metodiką.

SUDERINTA

Ignalinos rajono savivaldybės administracijos

2009-05-19 raštu Nr. R2-747-3.29

Švenčionių rajono savivaldybės administracijos

2009-05-07 raštu Nr. 4.9/6-1S-498

Utenos rajono savivaldybės administracijos

2009-05-28 raštu Nr. (3.21)-s-1306

